Hvid morbær

Morus alba

Kort fortalt

- *Morus alba* – morbærfamilien (Moraceae).
- Hjemmehørende i det centrale Kina; dyrket i Asien og Europa i århundreder.
- Bladene er silkeormens vigtigste føde; formen varierer fra hel til fliget.
- Vokser hurtigt, forgrener sig tæt og tåler kraftig beskæring.
- Ude hele året i sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost.
- De små frø dækkes kun tyndt; 4–6 ugers kulde giver jævnere spiring.
- Spirer efter 2–5 uger ved stuetemperatur.

Det kan du se frem til

Med frøene af hvid morbær har du grundlaget for et hårdført løvtræ, som du selv former fra den første spire. De første kimplanter viser sig typisk efter 2–5 uger, og da arten vokser hurtigt, kan du begynde at beskære allerede i den første sommer. Morbærtræets styrke som bonsai er den tætte forgrening – frugter skal du ikke regne med de første mange år.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Hvid morbær (*Morus alba*) er et løvfældende træ fra morbærfamilien. Det stammer fra det centrale Kina, hvor det har været dyrket i årtusinder, fordi bladene er den vigtigste føde for silkeormen. Med silkeavlen kom træet til Europa, og i 1700-tallet blev der plantet mange morbærtræer, blandt andet i Preussen. I naturen bliver træet normalt 10–15 meter højt. Bladene er blanke og meget forskellige i formen – på samme træ kan der sidde både hele og fligede blade. Blomsterne er små og uanselige; frugterne ligner aflange brombær og kan være hvide, lyserøde eller mørkviolette. Arten vokser hurtigt, forgrener sig tæt og tåler beskæring godt – gode egenskaber for en bonsai.

Formering

Frøene kan sås inde hele året, men om foråret får kimplanterne de bedste vilkår. Frøene er små: Strø dem på fugtig såjord eller kokos-såmuld, og dæk dem kun med et tyndt lag. Spiringen bliver jævnere, hvis frøene først har ligget koldt og fugtigt i 4–6 uger – bland dem med lidt fugtigt såmedie i en lukket pose, og læg den i køleskabet. Ved stuetemperatur spirer frøene normalt efter 2–5 uger. Hold dyrkningsmediet jævnt fugtigt, men ikke vådt. Når kimplanterne har fået de første rigtige blade, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

Placering og lys

Hvid morbær er et udendørstræ og vokser bedst et solrigt sted i læ for kraftig vind. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost. Om sommeren står træet gerne i fuld sol.

Vanding og næringsstoffer

Vand regelmæssigt i vækstsæsonen, så dyrkningsmediet ikke tørrer ud, men undgå stående vand. Om vinteren vandes kun sparsomt. Fra maj til september gives flydende bonsai-næring hver 4. uge.

Dyrkningsmedie

Hvid morbær er ikke kræsen. En god blanding er ca. 60 % kompostjord og 40 % groft sand – eller færdig bonsai-jord. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert forår. Fra det fjerde år er det nok at omplante hvert tredje år.

Beskæring

Morbær tåler beskæring godt og skyder hurtigt igen. Beskær gennem hele vækstsæsonen: Lad et nyt skud danne 4–6 blade, og skær det derefter tilbage til 2 blade. Da træet vokser hurtigt, kan formen bygges op allerede i de første år.

Vinteropbevaring

Hvid morbær er hårdfør og skal have en kold vinter for at kunne hvile. Lad træet stå ude, også når bladene falder om efteråret – let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Du kan også stille træet i et koldt, helst frostfrit udhus eller en garage; når bladene er faldet, behøver det ikke lys. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Vand sparsomt, så dyrkningsmediet ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Når knopperne begynder at svulme om foråret, skal træet igen stå lyst, og de nye skud beskyttes mod sen nattefrost.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.